

בס"ד

מבוא וסיכום למאמר השבועי העולמי מהספר הקדוש

אמרי מנחם

פרשת וירא

הקובע מקום לתפילתו -

שאינו מתפלל אלא למען רצון המקום ב"ה,
שיתגלו רחמיו וחסדיו כרצונו יתברך, ואיך זוכים למדרגה זו.

רִקְרַאת שַׁבַּת לְכוּ וּנְלַכְדָּה

הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם

איך לראות בפרשיות אלו את בעל השמועה -
אבותינו הק' לנגד עינינו ולהידבק בהם ובמשנתם.

שנה ח - גליון שכ - פרשת וירא תשפ"ו

תוכן הקונטרס

ה	מבוא המאמר.....
ו	תוכן המאמר.....
ח	אמרי מנחם.....
י	סיכום המאמר.....
יב	הוראה למעשה בעבודת ה'.....
יג	לקראת שבת פרשת וירא לכו ונלכה.....

לוח סדר הלימוד בחודש חשון:

פרשת נח אות ד.

הנושא: בחודש מרחשון העת והזמן מוכשר ומסוגל לזה, לבוא לתפילה נאמנה ונכונה מתוך הכנעה ושכרון לב.

פרשת לך לך אות ד.

הנושא: הקובע מקום לתפילתו - שמתפלל מתוך הכרה זו שהמקום ב"ה לבדו הוא יוכל להושיעו ולמלא משאלותיו, 'אלקי אברהם בעזרו.

פרשת וירא אות ו.

הנושא: הקובע מקום לתפילתו - תפילתו זו של אאע"ה הועילה לדורות הבאים, להורות להם דרך תפילה, שיתפללו אך ורק למען כבודו ורצונו ית"ש.

פרשת חיי שרה אות טו.

הנושא: אם מתפללים מתוך מחשבה והכרה שאין לי למי לפנות ולבקש אלא להבורא ב"ה שזה בא מכח הכנעה והתבטלות, אז נכנע הדין אל החסד.

לעשות רצון צדיק

הלימוד השבועי העולמי

בסע"ח"ק

אנרי פנחס

...ע...ע...

"בעהט איך למעשה יעדער איינער פון אונז זאל נעמען כאטש איינמאל א וואך קובע זיין א שיעור און דעם ספר..." (בקשתי שכל אחד מאתנו יקבע שיעור ללמוד בזה הספר לכל הפחות פעם אחת בשבוע).

מתוך דא"ח מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במעמד סיום השלמת הספר - י"ז אדר תשע"ז

...ע...ע...

ברצוני לבקש, כאשר לאחרונה הושלמה הדפסת ספרו של כ"ק אאמו"ר זצלה"ה זי"ע, ספר הק' אמרי מנחם, ומפרסמים בכל שבוע מאמר אחד "א לייכטער שטיקל ש'העולם' לומד בצוותא חדא, אבקש בזאת מה'עולם' כאן שיצטרפו ללימוד זה, וזה יהיה לנחת רוח לאאמו"ר זצלה"ה שהיתה בקשתו להדפיס את הספר כדי "אז יודן זאלן לערנען אין דעם" "און דאס וועט זיין אונזער התחברות והתקשרות וייטער".

דברי פרידה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במוצ"ש התאחדות בארה"ב, סיון תשע"ז

יו"ל לעידוד הלימוד השבועי העולמי שנתקן
בהוראתו ובהדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לתגובות והערות ולהצטרפות לרשימת התפוצה
imreimenachem@gmail.com
כמו"כ ניתן להשתתף בהוצאות הגיליונות הבאים
עיצוב ועימוד: 0548538799

לרפואתה ולהתלמתה המהירה והשלמה
של האשה מרת אסתר גיטל בת שרה יוטא
והאשה מרת מלכה צפורה בת יטל
בתושח"י.

קו השיעורים
"הכנה לשובת קודש"

עם המשפיע
הגה"ח ר' יוסף צבי דכניצר שליט"א
כותב ועורך הקונטרס

0733-025-063

לרומם הנפשות ולעורר הלבבות
להתחבר לקדושת השבת
מתוך התכוננות בפרשת השבוע

פטרוך החודש

לעילוי נשמות

הרה"ח ד' נתן נטע ז"ל ב"ר שמעיה הי"ד

שושיצקי

נלב"ע ט"ז חשוון תשס"ב

ת.ג.צ.ב.ה.

נדבת המשפחה

זכות רביה"ק זי"ע וזכות זיכוי הרבים תגן עליהם

להתברך בכל הטוב ולהצלחה בכל העניינים

אכ"ר

אמרי מנחם

הלימוד השבועי העולמי

מבוא המאמר

מדברי בעל חובת הלבבות (שער חשבון הנפש פ"ג, החשבון התשיעי) עולה, כי מהות התפילה אינה כוונת פירוש המלות, או בקשת צרכים, ואף לא דברי שבח וריצוי, כי אם כלות הנפש אל האלקים, וכל חלקי התפילה אינם אלא כדי להביא את האדם למטרה זו, וכך כותב שם בלשון קדשו: **"וראוי לך אחי שתדע, כי כוונתנו בתפילה אינה כי אם כלות הנפש אל האלקים וכניעתה לפניו עם רוממותה לבוראה ושכחה והודאתה לשמו והשלכת כל יהבה עליו"**... ענין זה תופס מקום חשוב ועיקר גדול מאד בתורת החסידות שהרחיבו והעמיקו בענין זה שכל יסוד התפילה הוא 'דבקות' ואידך פירושא זיל גמור.

וכזה הוא כאן במאמרו של רבינו המרחיב לבאר את עומק דברי חז"ל בברכות: אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו וכו', ואברהם מנא לן דקבע מקום, דכתיב 'וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה', ואין עמידה אלא תפילה שנאמר ויעמוד פנחס ויפלל. רבינו יבאר מהו הענין של קביעות מקום לתפילה... ועל פי זה יבאר דבר פלא והפלא שאנו מוצאים בפרשה איך שאברהם אבינו מסר נפשו בתפילה על סדום, אשר לכאורה הוא תמוה מאד, מה ראה אברהם אבינו ע"ה להתפלל על אנשי סדום אשר התורה העידה כי היו רעים וחטאים לה' מאוד, ומנין היה לו העוז לזה (לשון רבינו במאמרו).

במאמר 'לקראת שבת' הרחבנו את הנושא לפי העמקה בדברי רבינו ובשאר ספרי יסודי החסידות מתורתו של מרן הבעל שם טוב הק' ותלמידיו הקדושים זי"ע, בסוף מאמר זה הבאנו גם קצת עניני התעוררות שיש להתעורר בהם בשבת וירא הבעל"ט מתוך אוצר הסגולות של הזמן המתעורר מכח הקריאה.

אמרו חז"ל על הכתוב: 'כיום זלות לבני אדם' זו תפילה העומדת ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם, ופירשו בסה"ק שהתפילה מעמידה את האדם ומגביה אותו עד לרומו של עולם, אבל בעוה"ר אין בני אדם מחשיבים את זה והם מזלזלים בעצמם שהם יכולים להגיע לשם, ולכן אנו תפילה ותקוה כי הדברים המזבאים בגליון זה יהיה בהם תנא המסייע להתעלות בקדושת ורוממות התפילה, שהוא העצה היחידה בזמננו להינצל מהיצה"ר כפי שיובא בס"ד במאמרו מדברי מהר"ז ויטאל זי"ע.

כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו

- מביא את מאמר הגמרא: אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו וכו', ואברהם מנא לן דקבע מקום, דכתיב 'וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה'', ואין עמידה אלא תפילה שנאמר ויעמוד פנחס ויפלל.
- ומבאר, כי באמת צריך להבין מה ראה אברהם אבינו ע"ה להתפלל על אנשי סדום אשר היו רעים וחטאים לה' מאוד, ומנן היה לו העוז לזה, אך מבואר בכתבי האריז"ל כי תכלית בריאת העולם הוא שיתגלו רחמיו וחסדיו של השי"ת ושיהיה נקרא רחום וחנון, כי אם אין מי שיקבל רחמיו אין יקרא רחום, וזהו עיקר רצונו יתברך שיגיעו רחמיו לידי התגלות, לכן התפלל אברהם עליהם, כי ע"י שישלח להם השי"ת אף שהם רעים וחטאים יתגלו רחמיו ית' ביתר שאת, שזהו מטרת הבריאה.
- וזהו מה שאמר בתפילתו 'ואנכי עפר ואפר', ופירש רש"י כבר הייתי ראוי להיות עפר ע"י המלכים ואפר ע"י נמרוד לולי רחמך, ר"ל גם אנכי בעצמי הייתי ראוי להיות עפר ואפר לולי שנתגלו רחמך עלי, ע"כ בקשתי שגם עכשיו יהיה התגלות הרחמים, לחוס ולרחם אף על הרשעים האלה, אשר בזה תושלם כוונת הבריאה.
- ומוסיף שכענין הזה כתב בספורנו וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה', פי' אל המקום אשר לוח שם המלאכים כי שם היתה עליו יד ה' וזה כי חשב לבקש עליהם רחמים אחרי שלא מצא להם זכות בדין.
- ותפילתו זו של אאע"ה הועילה לדורות הבאים, להורות להם דרך תפילה, שיתפללו אך ורק למען כבודו ורצונו ית"ש, כי זהו כבודו שיחוס וירחם על הכלל הישראל אשר בזה יתגלו רחמיו ותתקיים מטרת הבריאה כרצונו, ולכן מצינו בגמ' אשר דוקא מפסוק זה למדו שאברהם תיקן תפילת שחרית, כי זהו יסוד התפילה, לבקש רחמים אפילו על רשעים כאנשי סדום שאין להם זכות בדין, וכל שכן על אחינו בני ישראל, ותפילה כזאת על אחינו בני ישראל זכאית היא שתתקבל.
- על פי זה מבאר את הענין שכתב האר"י ז"ל שקודם התפילה יש לקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך, כי מכח אהבתו את חברו יתעורר להתפלל למען חברו כדי שיתגלו רחמיו ית"ש, וזהו עיקר יסוד התפילה.
- אכן תפילה כזאת שמתפלל על חברו ומבקש רחמים אף על רשעי ישראל, איננה באה אלא ע"י מדת הענוה, כי אלמלא כן ודאי לא היה עולה בלבו לחשוב על חברו כלל, ובפרט לא על

רשע וחושא, וכמו כן תפילתו של אברהם אבינו ע"ה על אנשי רשע כאנשי סדום, ודאי לא היתה אלא מכח ענוותנותו והכנעתו שהיה ראוי בעיני עצמו להיות עפר ואפר.

וזהו שאמרו חז"ל 'כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו, ר"ל הקובע מקום לתפילתו היינו שאינו מתפלל אלא למען רצון המקום ב"ה, שיתגלו רחמיו וחסדיו כרצונו ית', ולכן מתפלל על חברו, אזי אלקי אברהם בעזרו, דתפילה כזו נענית, וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד, כי בוודאי כל זה בא לו מצד ענוותנותו, אשר מכח זה חושב על חברו ודואג עבורו אף אם אין לו שום זכות בדין, ולזה הביאו בדוקא פסוק זה, 'וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם', שהוא מענין תפילתו של אאע"ה על אנשי סדום, כי תפילה כזו למען כבודו רצונו ית' שיתגלו רחמיו וזהו אמתת ענין קביעות מקום לתפילה.

ועל דרך זה מבאר את מה שכתב המהר"ל ז"ל להסביר מה שאמרו 'וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד' כי מי שהוא קובע מקום לתפילתו הוא עם השי"ת עד שיש לו מקום קבוע הוא הדביקות בו, ואין מגיע למדריגה הזאת רק החסיד והעניו עיי"ש, היינו כי מאחר שקובע מקום לתפילתו, שמתפלל למען רצונו של מקום שיתגלו רחמיו, ומתפלל אף על אנשי רשע כאנשי סדום, הנה ודאי זהו על ידי מדת ההכנעה והענוה שבו, וכיון שכן הוא ממילא עם השי"ת עד שיש לו מקום קבוע הוא הדביקות, להיות כי מדה זו גורמת הדביקות בו יתברך כי כאשר הוא דבוק עם הבוה"ה ממילא אינו זז ממקומו, כי כל מקום הוא מקומו, שהרי הוא מקומו של עולם, וזאת היא עיקר עבודת התפילה, הדביקות בהשי"ת.

ומבאר עוד כי לתפילה כזאת, תפילה בדביקות, זכה אברהם אבינו ע"ה על ידי מצות מילה שהוא ענין קדושת היסוד, כי על ידי המילה זכה לגילוי השי"ת אליו, וגילוי השי"ת הוא הדביקות. והענין הוא כי ע"י קדושת הברית נתקן המחשבה שהיא בחי' חכמה, שהרי קדושת היסוד תלוי במחשבה, ועי"ז זוכים למדת הענוה שהיא שלימות ענין החכמה, כח מה, שהוא הדביקות בו יתברך.

וזהו הכוונה בדברי הישמח ישראל (פרשה זו אות י) שמדת יסוד היא מדת התקשרות, שמקשר נפש ישראל בחבל נחלת ה', כי ע"י קדושת הברית יכולים להתפלל לפני השי"ת כראוי שזהו עיקר הדביקות, ורמז לדבר כי 'תפלה' בגימטריא 'פה צדיק יסוד עולם', היינו שעל ידי מדת יסוד צדיק זוכה האדם שיהיה לו פה להתפלל לפני השי"ת.

וע"י תפילה כזו, שמבטל עצמו לאין ואפס ומתפלל רק למען כבוד השי"ת שיתקיים רצונו שיתגלו רחמיו, נתעורר מדת האין העליון שהוא רצון העליון, ונעשה חסד ורחמים בעולם, והרמז הוא כי 'תפלה' בגימטריא 'גל חסד עלאה ורחמים', שעל ידי התפילה כהוגן מתגלים רחמים וחסדים, אמן כן יהי רצון.

[ו] וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד
שם את פני ה' (יט, כז).

איתא בגמרא (ברכות ו:): אמר רבי חלבדו אמר רב
הונא כל הקובע מקום לתפילתו חלקי אברהם
בעזרו וכו', ואברהם מנא לן דקבע מקום, דכתיב
וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם
את פני ה', ואין עמידה חלא תפילה שגאמר (תהלים
קו, ט) ויעמוד פנחס ויפלל.

וביאור הענין יס לומר כי באמת רריך להבין מה
ראה אברהם אבינו ע"ה להתפלל על אנשי סדום
אשר התורה העידה (בראשית יג, יג) כי היו רעים
וחטאים לה' מאוד, ומנן היה לו העוז לזה, אמנם
הענין עפ"י המבואר בכתבי האריז"ל (אוצרות חיים
שער העיגולים) כי תכלית צריאת העולם הוא שיתגלו
רחמיו וחסדיו של השי"ת ושיהיה נקרא רחום וחנון,
כי אם אין מי שיקבל רחמיו איך יקרא רחום, וזהו
עיקר ראונו יתברך שיגיעו רחמיו לידי התגלות,
וזה היה ענין תפילתו של אברהם עליהם, כי הוא
היה כל חפלו ומגמתו שיתגלו רחמיו ית', לזאת
עמד להתפלל ולבקש רחמים על רשעים כאלה,
יען כי ע"י סיסלח להם השי"ת אף שהם רעים
וחטאים יתגלו רחמיו ית' ביתר שאת, והרי זהו
מטרת הבריאה, וזהו אומרו בתפילתו (יח, כז) ואנכי
עפר ואפר, ופירש רש"י ז"ל על פי המדרש (בר' מט,
א) כבר הייתי ראוי להיות עפר ע"י המלכים ואפר
ע"י נמרוד לולי רחמך, ר"ל גם אנכי בעצמי הייתי
ראוי להיות עפר ואפר לולי שנתגלו רחמך עלי,
ע"כ בקשתי שגם עכשיו יהיה התגלות הרחמים,
לחוס ולרחם אף על הרשעים האלה, אשר בזה
תושלם כוונת הבריאה, וכענין הזה כתב בספורנו
וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם
את פני ה', פי' אל המקום אשר לזה שם המלאכים

כי שם היתה עליו יד ה' וזה כי חשב לבקש עליהם
רחמים אחרי שלא מנא להם זכות דין.

ותפילתו זו של ארע"ה הועילה לדורות הבאים,
להורות להם דרך תפילה, שיתפללו אך ורק למען
כבודו ורצונו ית"ש, כי זהו כבודו שיחוס וירחם
על הכלל הישראלי אשר בזה יתגלו רחמיו ותתקיים
מטרת הבריאה כראונו, ולכן מצינו בגמ' (ברכות כו:)
אשר דוקא מפסוק זה למדו שאברהם תיקן תפילת
שחרית, כי זהו יסוד התפילה, לבקש רחמים אפילו
על רשעים כאנשי סדום שאין להם זכות דין, וכל
שכן על אחינו בני ישראל, ותפילה כזאת על אחינו
בני ישראל זכאית היא שתתקבל.

ואפשר כי זהו ג"כ ענין דברי האר"י ז"ל (שער
הכוונות דרוש ברכת השחר) שקודם התפילה יס לקבל על
עצמו מלכות ואהבת לרעהו כמוד, כי מכה אהבתו את
חבירו יתעורר להתפלל למען חבירו כדי שיתגלו
רחמיו ית"ש, וזהו עיקר יסוד התפילה.

אכן זה מובן כי תפילה כזאת שמתפלל על חבירו
ומבקש רחמים אף על רשעי ישראל, איננה בזה
אלא ע"י מדת הענוה, כי אלמלא כן ודאי לא היה
עולה לבדו לחשוב על חבירו כלל, ובפרט לא על
רשע וחוטא, וכמו כן תפילתו של אברהם אבינו
ע"ה על אנשי רשע כאנשי סדום, ודאי לא היתה
אלא מכה ענוותנותו והכנעתו שהיה ראוי בעיני
עצמו להיות עפר ואפר.

וזהו שאמרו חז"ל 'כל הקובע מקום לתפילתו
חלקי אברהם בעזרו ובשמת אומרים לו אי עניו
אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו, ר"ל הקובע
מקום לתפילתו היינו שאינו מתפלל חלא למען ראונו
המקום ב"ה, שיתגלו רחמיו וחסדיו כראונו ית',
ולכן מתפלל על חבירו, אזי חלקי אברהם בעזרו,

דתפילה כזו נענית, וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד, כי בודלוי כל זה בא לו מזד ענוותנותו, אשר מכה זה חושב על חזירו ודואג עבדו אף אם אין לו שום זכות דין, ולזה הביאו דבוקא פסוק זה, 'וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם', שהוא מענין תפילתו של אברהם על אנשי סדום, כי תפילה כזו למען כבודו ראונו ית' שיתגלו רחמיו וזהי אמתת ענין קביעות מקום לתפילה.

ועל דרך זה נראה המכוון במה שכתב המהר"ל ז"ל (נתיבות עולם נתיב הענוה פרק א, ועי' נתיב העבודה פרק ד) להסביר מה שאמרו 'וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד' כי מי שהוא קובע מקום לתפילתו הוא עם הש"ת עד שיס לו מקום קבוע הוא הדביקות בו, ואין מגיע למדרגה הזאת רק החסיד והעניו עיי"ש, היינו כי מאחר שקובע מקום לתפילתו, דהיינו כמו שנתבאר שמתפלל למען ראונו של מקום שיתגלו רחמיו, ומפאת זה מתפלל אף על אנשי רשע כאנשי סדום, הנה ודאי זהו על ידי מדה ההכנעה והענוה שבו, וכיון שכן הוא ממילא עם הש"ת עד שיס לו מקום קבוע הוא הדביקות, להיות כי מדה זו גורמת הדביקות בו יתברך כדקדק חז"ל (סוטה ה.) על הפסוק (ישעיה נז, טו) מרום וקדוש אשכון ואת דכא וספל רוח, אחי דכא אחי את דכא, וכאשר דבוק עם הבור"ה ממילא אינו זו ממקומו, כי כל מקום הוא מקומו, שהרי הוא מקומו של עולם (ב"ר סה, טו), וזאת היא עיקר עבודת התפילה, הדביקות בהש"ת (עי' נעם אלימלך פרי בראשית ופר' וישלח).

ונראה כי לתפילה כזאת, תפילה בדביקות, זכה

אברהם אבינו ע"ה על ידי מלות מילה שהוא ענין קדושת היסוד, כדאיתא במדרש (ב"ר מה, ב) ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה (איוב יט, כו), אמר אברהם וכו' אילושי שעשיתי כן מהיכן היה הקב"ה נגלה אלי, וירא אליו ה', היינו כי על ידי המילה זכה לגילוי הש"ת אליו, וגילוי הש"ת הוא הדביקות. והענין הוא כי ע"י קדושת הברית נתקן המחשבה שהיא בחי' חכמה, שהרי קדושת היסוד תלוי במחשבה, ועי"ז זוכים למדת הענוה שהיא שלימות ענין החכמה, כח מה, שהוא הדביקות בו יתברך.

וזו יתכן הכוונה במה שהוצא בספה"ק ישמח ישראל (פרשה זו אות י) שמדת יסוד היא מדת התקשרות, שמקשר נפש ישראל בחבל נחלת ה', וכלשון הזה"ק (ח"ג עג:) במה אתקשרו ישראל בקוב"ה, בהוא רשימא קדישא לאתקשים בדשריהון, היינו כי ע"י קדושת הברית יכולים להתפלל לפני הש"ת כראוי שזהו עיקר הדביקות, ורמז לדבר כי 'תפלה' בגימטריא 'פה לדיק יסוד עולם', היינו שעל ידי מדת יסוד לדיק זוכה האדם שיהיה לו פה להתפלל לפני הש"ת.

וע"י תפילה כזו, שמבטל עצמו לאין ואפס ומתפלל רק למען כבוד הש"ת שיתקיים ראונו שיתגלו רחמיו, נתעורר מדת האין העליון שהוא רצון העליון, ונעשה חסד ורחמים בעולם, והרמז הוא כי 'תפלה' בגימטריא 'גל חסד עלאה ורחמים', שעל ידי התפילה כהוגן מתגלים רחמים וחסדים, אמן כן יהי רצון.

תמצית המאמר

הנה הוואלתי לדבר אל ה' ואנכי עפר ואפר

בדין, וכל שכן על אחינו בני ישראל, ותפילה כזאת על אחינו בני ישראל זכאית היא שתתקבל. וזהו הענין שכתב האר"י ז"ל שקודם התפילה יש לקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך, כי מכח אהבתו את חברו יתעורר להתפלל למען חברו כדי שיתגלו רחמיו ית"ש, וזהו עיקר יסוד התפילה.

אכן תפילה כזאת שמתפלל על חברו ומבקש רחמים אף על רשעי ישראל, איננה באה אלא ע"י מדת הענוה, כי אלמלא כן ודאי לא היה עולה בלבו לחשוב על חברו כלל, ובפרט לא על רשע וחוטא, וכמו כן תפילתו של אברהם אבינו ע"ה על אנשי רשע כאנשי סדום, ודאי לא היתה אלא מכח ענוותנותו והכנעתו שהיה ראוי בעיני עצמו להיות עפר ואפר. וזהו שאמרו חז"ל 'כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו, דכיון שהוא קובע מקום לתפילתו היינו שמתפלל רק למען רצון המקום ב"ה, שיתגלו רחמיו וחסדיו כרצונו ית', ולכן מתפלל על חברו, אזי אלקי אברהם בעזרו, דתפילה כזו נענית, וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד, כי בוודאי כל זה בא לו מצד ענוותנותו, אשר מכח זה חושב על חברו ודואג עבורו אף אם אין לו שום זכות בדין, שזהו אמתת ענין קביעות מקום לתפילה.

וזהו עומק המכוון במה שכתב המהר"ל ז"ל להסביר

אמרו חז"ל בברכות: אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי חסיד אי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו. ואברהם מנא לן דקבע מקום, דכתיב 'וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה', ואין עמידה אלא תפילה שנאמר ויעמוד פנחס ויפלל.

ומבאר, כי הטעם שהתפלל אברהם אבינו על אנשי סדום אשר היו רעים וחטאים לה' מאוד, הוא על המבואר בכתבי האר"י ז"ל כי תכלית בריאת העולם הוא שיתגלו רחמיו וחסדיו של השי"ת ושיהיה נקרא רחום וחנון, כי אם אין מי שיקבל רחמיו איך יקרא רחום, וזהו עיקר רצונו יתברך שיגיעו רחמיו לידי התגלות, לכן התפלל אברהם עליהם, כי ע"י שישלח להם השי"ת אף שהם רעים וחטאים יתגלו רחמיו ית' ביתר שאת, שזהו מטרת הבריאה. וזהו שאמר בתפילתו 'ואנכי עפר ואפר', כי כמו שגם אנכי בעצמי הייתי ראוי להיות עפר ואפר לולי שנתגלו רחמיו עלי, ע"כ בקשתי שגם עכשיו יהיה התגלות הרחמים, לחוס ולרחם אף על הרשעים האלה, אשר בזה תושלם כוונת הבריאה. ותפילתו זו של אאע"ה הועילה לדורות הבאים, להורות להם דרך תפילה, שיתפללו אך ורק למען כבודו ורצונו ית"ש, כי זהו יסוד התפילה, לבקש רחמים אפילו על רשעים כאנשי סדום שאין להם זכות

מה שאמרו 'וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד' כי מי שהוא קובע מקום לתפילתו הוא עם השי"ת עד שיש לו מקום קבוע הוא הדביקות בו, ואין מגיע למדריגה הזאת רק החסיד והעניו עיי"ש, היינו כי מאחר שקובע מקום לתפילתו, שמתפלל למען רצונו של מקום שיתגלו רחמיו, ומתפלל אף על אנשי רשע כאנשי סדום, הנה ודאי זהו על ידי מדת ההכנעה והענוה שבו, וכיון שכן הוא ממילא עם השי"ת עד שיש לו מקום קבוע הוא הדביקות, להיות כי מדה זו גורמת הדביקות בו יתברך כי כאשר הוא דבוק עם הבוב"ה ממילא אינו זו ממקומו, כי כל מקום הוא מקומו, שהרי הוא מקומו של עולם, וזאת היא עיקר עבודת התפילה, הדביקות בהשי"ת.

ומבאר עוד כי לתפילה כזאת, תפילה בדביקות, זכה אברהם אבינו ע"ה על ידי מצות מילה שהוא ענין קדושת היסוד, כי על ידי המילה זכה לגילוי השי"ת אליו, וגילוי השי"ת הוא הדביקות. והענין הוא כי

ע"י קדושת הברית נתקן המחשבה שהיא בחי' חכמה, שהרי קדושת היסוד תלוי במחשבה, ועי"ז זוכים למדת הענוה שהיא שלימות ענין החכמה, כח מה, שהוא הדביקות בו יתברך. וזהו הכוונה בדברי הישמח ישראל (פרשה זו אות י) שמדת יסוד היא מדת התקשרות, שמקשר נפש ישראל בחבל נחלת ה', כי ע"י קדושת הברית יכולים להתפלל לפני השי"ת כראוי שזהו עיקר הדביקות, ורמז לדבר כי 'תפלה' בגימטריא פה צדיק יסוד עולם, היינו שעל ידי מדת יסוד צדיק זוכה האדם שיהיה לו פה להתפלל לפני השי"ת. וע"י תפילה כזו, שמבטל עצמו לאין ואפס ומתפלל רק למען כבוד השי"ת שיתקיים רצונו שיתגלו רחמיו, נתעורר מדת האין העליון שהוא רצון העליון, ונעשה חסד ורחמים בעולם, והרמז הוא כי 'תפלה' בגימטריא גל חסד עלאה ורחמים, שעל ידי התפילה כהוגן מתגלים רחמים וחסדים, אמן כן יהי רצון.

הוראה למעשה בעבודת ה'

א. מבואר בכתבי האריז"ל כי תכלית בריאת העולם הוא שיתגלו רחמיו וחסדיו של השי"ת ושיהיה נקרא רחום וחנון, כי אם אין מי שיקבל רחמיו איך יקרא רחום, וזהו עיקר רצונו יתברך שיגיעו רחמיו לידי התגלות, וזה היה ענין תפילתו של אברהם עליהם, כי הוא היה כל חפצו ומגמתו שיתגלו רחמיו ית', לזאת עמד להתפלל ולבקש רחמים על רשעים כאלה, יען כי ע"י שיסלה להם השי"ת אף שהם רעים וחטאים יתגלו רחמיו ית' ביתר שאת, והרי זהו מטרת הבריא.

ב. ותפילתו זו של אאע"ה הועילה לדורות הבאים, להורות להם דרך תפילה, שיתפללו אך ורק למען כבודו ורצונו ית"ש, כי זהו כבודו שיחוס וירחם על הכלל הישראל אשר בזה יתגלו רחמיו ותתקיים מטרת הבריא כרצונו, ולכן כתב האריז"ל שקודם התפילה יש לקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך, כי מכח אהבתו את חבירו יתעורר להתפלל למען חבירו כדי שיתגלו רחמיו ית"ש, וזהו עיקר יסוד התפילה.

ג. תפילה כזאת שמתפלל על חבירו ומבקש רחמים אף על רשעי ישראל, איננה באה אלא ע"י מדת הענוה, כי אלמלא כן ודאי לא היה עולה בלבו לחשוב על חבירו כלל, ובפרט לא על רשע וחוטא, ולכן הוא מובטח שתפילתו תתקבל ברצון, כי זהו יסוד התפילה, לבקש רחמים אפילו על רשעים כאנשי סדום שאין להם זכות בדין, וכל שכן על אחינו בני ישראל, ותפילה כזאת על אחינו בני ישראל זכאית היא שתתקבל.

ד. ע"י קדושת הברית נתקן המחשבה שהיא בחי' חכמה, שהרי קדושת היסוד תלוי במחשבה, ועי"ז זוכים למדת הענוה שהיא שלימות ענין החכמה, כח מה, שהוא הדביקות בו יתברך. וע"י קדושת הברית יכולים להתפלל לפני השי"ת כראוי שזהו עיקר הדביקות.

לקראת שבת פרשת וירא לכו ונלכה

הכנה לשבת הקדוש במשנת החסידות ורבוה"ק זי"ע

מאמר 'אור האמונה'
מכח קביעות המקום לתפילה של חסיד ועניו

והיו עיניך רואות את מזריח

אינו דומה תלמיד הלומד מרבו כאשר עיניו מביטות לנוכח פני רבו ומתבונן בכל תנועה ותנועה שלו ובין תלמיד הלומד מרבו ואין עיניו רואות את פני רבו, אפילו מעט דמיון בזעיר אנפין גם אין ביניהם, לא מיניה ולא מקצתיה... והמרחק שיש ביניהם הוא הרבה יותר מהמרחק שיש בין מזרח למערב, ולא קרב זה אל זה כלל וכלל.

דבר זה כתוב בתורה, ושנוי בנביאים, ומשולש בכתובים, וממאי דסליק מיניה פריש תחילה - נוכיח את זה תחילה מהכתובים:

כאשר ברח דוד המלך מפני שאול שביקש להמיתו, הגיע למדבר יהודה הצחיח והשמש והיבש מבלי מים, והיה שרוי שם רחוק מעירו וממקומו, במצור ובמצוק, מפחד שאול המלך, אך לא זה הוא דאגתו וצרתו, הוא שוכח מצמאונו הגשמי ומשאר צרותיו, וכל כולו עומד ומתרפק בתפילה לפני הקב"ה כבן המתחטא לפני אביו, והוא מעיד על עצמו שטוב לו כך כמו אכילה ושתיה --- מה הוא מבקש שם:

מזמור שנתחבר לדוד על ידי דוד המלך כשהסתתר בברחו מפני שאול שביקש להמיתו. צורי וחזקי אתה מאז ומעולם, ולכן אדרוש ואתפלל אליך, ולא רק שאתפלל, אלא גם צמאה ומשתוקקת נפשי להתקרב אליך, וגם בשרי מתאוה להתקרב אליך, ואף עכשיו בהיות בארץ שממה וצמאה בלי תקוה למצוא מים, ובכל זאת על כן איני מרגיש בצמאון המים כי אם אליך ה' ולקרבתך. כי כאותה השתוקקות של האדם בארץ שממה, כן אני בהיותי במרחקים משתוקק לראות פניך במקום הקודש בבית המקדש לראות שם עוֹדך שהוא ארון הקודש ולראות גם את שכינת כבודך השורה עליו. ועל כן איני מרגיש בצמאון המים כי אם בהשתוקקות לקרבתך ולראותך, כי הרי טוב בעיני להרגיש חסדך וטובתך מכל חיי ותענוגי העולם הזה, ועל אותו החסד הגדול שפתי ישבחונך ויודו לך. וכמו שאני מברך בהיותי רחוק במדבר, כן אברך בחיי המנוחה והשלוה שהם קריים חיים, שאזכה לשוב אל בית המקדש ולברך שם, וכאשר בשמך אזכיר אזי אשא שם את כפי לשמים להלל לפניך. ואז כמו מאכלים מובחרים ושמינים המשיעים את אוכליהם, כן תשבע נפשי מראיית עוֹדך וכבודך, וכן ארגיש רוויה לצמאוני גם כאשר שפתי רננות יהלל פי לפניך.

מִזְמוֹר לְדָוִד בְּהִיּוֹתוֹ
בְּמַדְבַּר יְהוּדָה. אֱלֹקִים אֲ-
לֵי אֶתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ צִמְאָה
לִךָ נַפְשִׁי כָמֹה לִךָ בָּשָׂרִי
בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעֵינַי בְּלִי
מַיִם. כֵּן בִּקְדֹשׁ חַזִּיתִיךָ
לְרֹאוֹת עֲזָךְ וּכְבוֹדֶךָ. כִּי
טוֹב חֲסֶדְךָ מִחַיִּים שְׁפָתִי
יִשְׁבַּחונֶךָ. כֵּן אֲבָרְכֶךָ בְּחַיִּי
בְּשִׁמְךָ אֱשָׂא כָפִי. כָּמוֹ
חֶלֶב וְדָשֵׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי
וּשְׁפָתִי רִנּוֹת יְהַלֵּל פִּי.

זה מה שדוד המלך משתוקק בצמאוונו במדבר יהודה, למרות שגם שם הוא מרגיש את כבוד ה' וכאומרו 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא כי אתה עמדי', מכל מקום הרי אינו דומה שמיעה לראיה, ומשום כך הוא משתוקק לרוות את צמאוונו דוקא מתוך ראיית פני ה' - **לראות עוזך וכבודך**.

כך גם מתרפק דוד המלך בקפיטל מב, כשהוא בוכה יומם ולילה על השתוקקותו וצמאוונו לראות את פני ה' כאמור: **פֶּאֱל תַּעֲרַג עַל אֶפְיָי מִיָּם כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרַג אֵלַי אֱלֹקִים. צִמְאָה נַפְשִׁי לְאֱלֹקִים לֹא-ל חַי מְתֵי אָבוֹא וְאַרְאָה פְּנֵי אֱלֹקִים...**
ושנוי בנביאים:

בגמרא בעירובין (יג:) אמרו על רבי מאיר: אמר רבי אחא ברבי חנינא, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שאין בדורו של רבי מאיר כמותו. תנא, לא רבי מאיר שמו, אלא רבי נהוראי שמו, ולמה נקרא שמו מאיר? לפי שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה - שהיה חריף ובעל שכל עמוק מאד, וכל רז לא אניס ליה. והקשו בגמרא קושיא עצומה, אם רבי מאיר היה חכם וחרף יותר מכל חכמי ישראל, והיה מאיר את עיניהם בכל דבר, אם כן למה לא קבעו חכמים הלכה כמותו בכל מקום?! ותיצרו בגמ': לפי שלא ירדו חכמים לסוף דעתו - שלא הצליחו חכמים להשיג את עומק דבריו (ע"ש ברש"י ומהרש"א).

ותירוץ הגמרא מרפסין איגרי! וכי תעלה על דעתך שאדם הולך לשאול את רבו שאלה בהלכה, ולאחר שהוא מורה לו מה לעשות, הוא חוזר לביתו, ואומר, אמנם הרב הורה לי כך וכך, אבל אני לא מקבל את דבריו, אלא אעשה כפי מה שאני מבין, וכששואלים אותו **היתכן?** בשביל מה הלכת לשאול אם אינך מקבל את דבריו? והוא משיב: כיון שלא הבנתי את דבריו אעשה רק כפי מה שאני מבין! וכי זו היא התבטלות לדעת תורה, האם זהו כוונת התנא 'עשה לך רבי'? שלא לקבל את מה שלא מבינים, הרי אין זה אלא 'רב מטעם' - שלא מקבלים ממנו אלא מה שמבינים, אתמהא?!

את הקושיא הנוראה הזו שואג הר"ן מנהמת לבו בדרשותיו (דרוש ח) והוא מבאר את זה בטוב טעם ודעת, ובחידושים נפלאים וערכים ביותר, וכל הרוצה ליטול ילך ויטול, ואכמ"ל.

הבאתי את המעשה במאמרינו כאן בשביל נקודה אחרת: לרבי מאיר היה תלמיד גדול בענקים, גדול מרבן שמו, הלא הוא **רבינו הקדוש** מסדר המשניות של ששה סדרי משנה, גם הוא היה חריף בדעתו ושכלו יותר מכל חכמי דורו, והוא מעיד על עצמו איך ובמה זכה לזה? דבר פלא והפלא!:

וכך הוא אומר שם בגמרא: אמר רבי, **"האי דמחדדנא מחבראי משום דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואלמלא חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי, דכתיב (ישעיה ל) 'והיו עיניך רואות את מוריך'"**, - זה מה שזכיתי להיות מחודד יותר מכל חברי, משום שכאשר למדתי ממנו תורה ישבתי בשורה שלאחרי, וראיתי רק מאחוריו, והיה אורו גדול ומבהיק כל כך עד שאפילו היושבים מאחוריו ראו את האור הנמשך ממנו, ומאורו היה מאיר גם על פניהם (באר מים חיים), ועל כך מוסיף התנא הגדול רבינו הקדוש שאין לנו שום מושג ושמוץ כל שהוא בגודל קדושתו ובעומק ורוחב

חכמת תורתו, והוא מעיד ואומר על עצמו: כי אילו הייתי יושב לפניו ורואה את אור פניו הייתי **מחכים עוד יותר!** וכפירושו של המהרש"א: משום שהסברת פנים היה מחדדו יותר, דיש להבין בקריצת עינים וברמיזת שפתים, והיינו רואות את מוריק, שמראה לו פנים יותר... וכתוב בתורה:

כאשר חזר משה רבינו במשנה תורה על מעמד הר סיני הוא הקדים ואמר לישראל איך ובאיזה אופן נתן הקב"ה את התורה לעמו ישראל (דברים ה, ד): **'פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה' עִמָּכֶם בְּהַר מְתוֹן הָאֵשׁ'** ומפרשי התורה נתקשו בהבנת הכוונה של 'פנים בפנים' והגה"ק בעל **ההפלאה** זי"ע מבאר (בפתיחה לספרו המקנה וספר הפלאה) ביאור נפלא בזה: דרבי חנינא העיד על עצמו (תענית ז.): הרבה למדתי מרבתי, ומחברי יותר מהם, ומתלמידי יותר מכולם. וקשה למה עשה השם ככה שהרבי שהוא המשפיע לתלמידיו יהיה צריך להיות גם כן מקבל מהם, ולא סתם מקבל, אלא שהם העיקר אפילו יותר מרבתי וחברי, אתמהה!?

ומבאר המקנה על פי מה שאמרו בקידושין (לו:): האי מאן דאכיל מחבריה בהית לאסתכולי באפיה - מי שאוכל משל חברו מתבייש להסתכל בפניו. כיון שכך אומר המקנה יקשה מאד, הרי הכתוב אומר 'והיו עיניך רואות את מוריק' וכיון שהתלמיד מקבל מרבו הרי שבודאי מתבייש מפניו, ואיך אם כן יוכל לקבל ממנו תורה? לכן עשה הקב"ה נס ופלא שכמו שהתלמיד מקבל מרבו המשפיע, כך רבו המשפיע מקבל ממנו הרבה יותר ממה שרבתי וחבריו השפיעו עליו.

וזהו הפירוש 'פנים בפנים דבר ה' עמכם' - שהקב"ה נתן לכם את התורה באופן שתהיו יכולים התלמידים ורבתיים להסתכל זה בפניו של זה ועל ידי כך לקבל זה מזה בלי שום בושה, אה! גיוואלדיג!

מכל אלה [והרבה יותר מזה] יש לנו ללמוד עד כמה חשוב לראות ולהתבונן ברבו כדי שיוכל לקנות ממנו את אמיתתו ועומק פנימיות תורתו, כי אינו דומה מי שרואה את רבו מלפניו למי שרואה אותו רק מאחוריו, ס' איז אינגאנצן אַן אַנדערע וועלט - עולם שונה לגמרי, **"ואלמלא חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי, דכתיב 'והיו עיניך רואות את מוריק'"**

הכא במאי עסקינן - כלפי מה הדברים אמורים?

הנביא ישעיה אומר בשליחותו ובשמו של הקב"ה (ישעיה נא א-ב): **'הִפְּטִי אֶל צִיר חֲצִבְתָּם וְאֶל מִקְבַּת בּוֹר וְקִרְתָּם. הִפְּטִי אֶל אֲבָרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחוּלָּלָכֶם'** וכל בר דעת שואל את עצמו, געוואלד! איכה! א ווי איז הער - היכן הוא אברהם אבינו שאוכל להביט בו וללמוד ממנו דרך ה'!?

והתירוץ לזה הוא - כאן בספר בראשית, בספר הישר, ספרם של איתני העולם אבותינו הקדושים ובראשם אברהם אבינו. כי אף אם אמנם גם כל השנה יכולים וצריכים אנו ללמוד מדרכיהם וללכת בעקבותיהם, שהרי כל מה שעשו לא עשו אלא לבניהם ולבני בניהם עד עולם, כדברי הרמב"ן הידועים (בראשית יב, ו) בלשון קדשו: אומר לך כלל, תבין אותו בכל הפרשיות הבאות בענין אברהם יצחק ויעקב, והוא ענין גדול הזכירוהו רבותינו בדרך קצרה ואמרו: כל מה שאירע לאבות סימן

לבנים, וכולם באים ללמד על העתיד, כי כאשר יבוא המקרה לנביא משלושת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר לבוא לזרעו... אבל עתה בקריאת פרשיותיהם בתורה הרי שעל ידי הקריאה המעוררת את הזמן, חייבים אנו לראות את בעל השמועה עומד לנגדו! (ירושלמי שבת א, ב שקלים ב, ה) לראותם ולהתבונן בהם, כדברי הרמח"ל בספרו דרך ה' (פ"ד): כל אחד צריך להתבונן במעשה האבות ולהבין מה עשו האבות שכה חשק בהם הקב"ה!!!...

ואיתא בתנא דבי אליהו חייב אדם לומר בכל יום "מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב" ואיך יבקש דבר כזה אם אינו לומד ומתבונן בהם לדעת מה מעשיהם?!

כיון שכן, הרי גם כל מי שמתבונן בכל השנה כולה ולומד את תורתם ודרכיהם של אבותינו הקדושים, ומשתדל להיות מתלמידיו של אברהם אבינו הוא חשוב ביותר, אבל זה בבחינת דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה - ס' איז שוין דער נאך - כי הוא כבר מאחורי קריאת הפרשיות שמעוררים את הזמן, אבל אלמלא חזיתיה מקמיה -- מי שלומד ומתבונן בהם 'פנים בפנים' כשקוראים בספר בראשית, הוה מחדדנא טפי - כי אז הרי זה בבחינת 'דבר בעתו מה טוב' - ואחז"ל זה הקורא פסוק בזמנו.

דבר פלא והפלא איתא בספר הקדוש מאור ושמש זי"ע (ד"ה וירא השלישי) שמבאר למה שלח הקב"ה לאברהם אבינו אורחים מלאכים בדמות אנשים ואל אורחים אמיתיים? ומבאר שלאחר המילה שקיים אותה אברהם אבינו בדבקות גדולה מאד, על כן כדי שישאר בחיים ולא יתבטל מדבקותו, היה צריך לצאת ולעמוד על פתח אהלו מבחוץ, כדי שיסתכל על דברים גשמיים ועל אנשים גשמיים, כמו שראיתי בעיני אצל צדיקים, שלפעמים מרוב דבקות והתלהבות היו צריכים לאחוז באיזה דבר גשמי כדי שלא יתבטלו מרוב דבקות ובהירות... ולכן אילו שלח אליו הקב"ה סתם גויים מן השוק היו נעשים גל של עפר מחמת עוצם קדושתו של אברהם אבינו, ולכן היה צריך שיבואו מלאכים בדמות אנשים, שעל ידי זה נתגשמו קצת, ועי"ז ישאר אברהם אבינו בעולם ולהם לא יארע דבר...

כיון שהקריאה מעוררת את הזמן, אם כן בפרשה זו שבה יושב אברהם אבינו על פתח האהל ברוב דבקות והתלהבות בעוצם קדושתו, והקב"ה נתן לנו את תורתו באהבה, יכולים אנו לפתוח את ספר התורה ולהתבונן כביכול באברהם אבינו בלי להישרף ח"ו מעוצם קדושתו [כפי שיבואר יותר להלן בס"ד], וללמוד ממנו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, גיוואלדיג! אשרינו מה טוב חלקנו - ווי וויל איז אונזער חלק...

ברם! יש לנו ללמוד מהפרשה של לוט דבר נורא, שאפשר להיות מחובר עם אברהם אבינו ולראותו עין בעין, ועם כל זאת לא לקחת ממנו מאומה, כי התורה הק' מעידה על לוט 'וְגַם לְלוֹט הִחֲלֹךְ אֶת אֲבָרָם!' שלוש דבק באברהם ולכל מקום שהלך היה לוט מתלווה והולך עמו, ולמד ממנו אורחות חיים (כפי שרואים במס"ג להכנסת אורחים בסדום ע"ש ברש"י), ועם כל זאת הוא רק התלווה עמו [ואף התנהג עמו בנאמנות ולא גילה למצריים ששרה היא אשתו] הכל טוב ויפה, אבל הוא לא הכניע את עצמו לאברהם אבינו, וכאשר היה מריבה בין רועי אברהם לרועי לוט ואברהם אבינו

פנה אליו בקריאה של פיוס: 'אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין רַעֲיָי וּבֵין רַעֲיָיךְ פִּי אֲנָשִׁים אֲחִים אֲנַחְנוּ' הרי כל בר דעת היה מיד נכנע ועושה הכל למנוע את הפירוד ולחסות בצילא דמהימנותא של אברהם אבינו...

אבל לא כך עשה לוט, הוא קיבל את עצתו של אברהם אבינו בשתי ידיים, ואמרו חז"ל (נזיר כג): מאי דכתיב (משלי יח, ב) 'לתאוה יבקש נפרד' זה לוט, שנפרד מגוביה רום ערכו של אברהם איש החסד והבטל לפני הקב"ה בתכלית הביטול, ופנה לדרכו - למי ולהיכן בורח לוט? אל המקום המרוחק והמנוגד ביותר לדרכו של אברהם אבינו, לפיכך: 'וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כְּסֵף הַיֶּרֶדִן וַיֵּסַע לוֹט מִקְדָּם וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו' הסיע את עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשר לא באברהם ולא באלוקיו - וגובה רום שמים ירד עד עומק שאול תחתית, למקום של רעים וחטאים לה' - רעים בגופם וחטאים בממונם, ללמדנו שגם אם הולכים עם אברהם אבינו איז מען נאך נישט פארזיכערט - עדיין לא מובטח כלל שלא יגיע יום שהיצה"ר יתגבר על אותו אדם ויהפוך אותו לבעל תאוה המבקש להיות נפרד ומרוחק מדרכו של אברהם אבינו רח"ל... וגם בשעה שעוסקים עם אברהם אבינו בפרשיותיו עדיין צריך להתפלל ולבקש רחמי שמים מרובים שנזכה להידבק בו ובתורתו לעולם ועד מתוך הכנעה וענוה, וכדברי הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע: מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי - חאטש א נגיעה, לכל הפחות בנגיעה כל שהוא, וכפי שיבואר עוד להלן בס"ד.

לכן נבקש ממך אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, עזרנו על דבר כבוד שמך לראות את מורנו - שנזכה להביט אל אברהם אבינו צור מחצבתנו, גל עינינו - שנזכה לראותם לנגדנו על ידי - ונביטה נפלאות מתורתך הקדושה - מתורת ודרכי האבות, ונזכה להידבק בהם ובמשנתם, ושנזכה להיות מתלמידיו של אברהם אבינו שאוכלים בעוה"ז ונוחלין בעולם הבא, אכ"ר.

את הדרך להגיע להבטה ודבקות באברהם אבינו ובמשנתו נותן לנו רבינו זי"ע בעומק מאמרו, אך כדי לבוא לעומקם של דברים, יש להקדים כמה דברים בתוספת המחשה על ידי מעשה רב.

כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי

כאמור, דוד המלך נעים זמירות ישראל אומר בהיותו במדבר יהודה: 'כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי' ופירושו: כמו מאכלים מובחרים ושמנים המשביעים את אוכליהם, כן תשבע נפשי מראיית עוזך וכבודך, וכן ארגיש רוויה לצמאוני גם כאשר שפתי רננות יהלל פי לפניך.

ויש לזה שורש בתורה במאמר הכתוב האמור במתן תורה על גב ואביהוא (שמות כד, יא): 'וַיִּחַזּוּ אֶת הָאֱלֹקִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ' ופירש בתרגום אונקלוס: והוּו חדן בקורבניהון כאילו הוּוה אכלין ושתיין... כלומר שהדבקות בה' מביא הרגשת תענוג של שובע ורוויה עם שמחת הלב, כמו ההרגשה לאחר מאכלים מובחרים ושמנים המשביעים ומענגים את אוכליהם.

מן הראוי להתבונן קצת יותר בעומקם של דברים:

נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'.

הנה תכלית התפילה היא 'כלות הנפש' שהיא מדרגה גבוהה מאד, כמו שכתב ה'חובת הלבבות' (שער חשבון הנפש פ"ג, החשבון התשיעי): **"כי כוונתנו בתפילה אינה כי אם כלות הנפש אל האלקים"**. תחילת המדרגה היא בחינת **'מי לי בשמים ועמך לא הפצתי בארץ'**, לְכָלוֹת אֶת כָּל הַרְצוֹנוֹת (נפש היינו רצון), שלא יהיה לו שום רצון מלבד הרצון להידבק עם השי"ת מתוך הכנעה והתבטלות, עד שיבוא [לכל הפחות בשעת התפילה - **יָא, דוּ מְעַנֶּסֶט אֶוּן דוּ דְאַרְפֶּסֶט זֵיךְ פֶּאַרְגִּינְען דָּאס, דִּיין נֶשְׁמָה וואַרט אֶוּן פֶּעַנְקֶט אויף דָּעם!**] למנוחת הדעת ושלווה הנפש מכל דאגותיו וענינו, כי יש כבר מי שדואג עבורו, והוא יעשה לו את הטוב בשבילו על הצד היותר טוב.

וכך כותב ה'פרי צדיק' (בכמה מקומות): כי המתפלל בדבקות והשתפכות הנפש זוכה להיוושע אף בדברים שלא התפלל עליהם כלל.

להמחשת הדברים נתבונן במעשה הנפלא והנורא של רבי אפרים שמוצ'קעס ז"ל, [כבר הבאנו בעבר אבל לגודל חשיבותו יהיו בכל יום בעיניך כחדשים]. את המעשה היה רגיל לספר בעל ברכת **אברהם מסלונים** זי"ע בחיות וברגש נפלא עד מאוד:

פעם אחת אמר לו אחד מגדולי החסידים אצל **בעל היסוד העבודה מסלונים** זי"ע הרה"צ רבי יהודה לייב זצ"ל, הבה ואספר לך איך היה נראה יהודי מהדור הקודם:

מעשה באחד מחסידי היסוד העבודה, אפרים שמוצ'קעס שמו, שעסק בייצור יין שרף באופן בלתי חוקי, ללא רשיון ובלי לשלם מסים. ויהי היום נודע לו כי מסור אחד הלשין עליו לפני השלטונות ועומדים לערוך ביקורת וחיפוש בביתו, וכנהוג בימים ההם היה צפוי לו עונש כבד אם יתפס.

מה עושה יהודי לעת כזאת, סיפר רבי יהודה לייב, הוא לא ניסה כנהוג לפנות לשתדלנים ובעלי קשרים שישתדלו עבורו, אלא מיד פנה והלך לבית הכנסת להתפלל להקב"ה שיושיעו מצרתו. בבואו הסיט את הפרוכת ופתח את ארון הקודש, ונעמד לומר תהלים, משהגיע לפסוקי "צמאה לך נפשי כמה לך בשרי" התלהב מאד, והתחיל לזעוק בהתלהבות את הפסוקים האלו של כלות הנפש עד שנשמע קולו ברחוב.

באותה שעה הזדמן רבי יהודה לייב בקרבת בית הכנסת, וכאשר שמע את הקולות העולים משם נכנס לראות מה קרה, וראה את המראה הגדול איך ר' אפרים עומד בסתם יום של חול מול ארון הקודש הפתוח וזועק מנהמת לבו "צמאה לך נפשי", וכל כולו צמאון והשתוקקות כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים. ותמה מאד, מה זה אירע לאפרים שעומד באמצע היום ומתפלל בכזו התלהבות וכלות הנפש!?

עד שכעבור זמן ממושך התעשת ר' אפרים ונזכר לפתע מה היה לו, על מה ולמה בא לכאן, וסיפר לו את כל המעשה, שבא לבית הכנסת לבקש על צרתו. אך משהגיע לפסוקים אלו בהם הביע דוד המלך ע"ה את כלות נפשו לאלקים התלהב כל כולו, עד ששכח בכלל את כל צרתו ומטרת ביאתו לכאן. ומכאן זה אכן נעשה הוא בעצמו בעל מופת על הצרה שלו, והמשיך עליו ישועה מעל הטבע.

כאן הפסיק רבי יהודה לייב ואמר לו: בעצם זה העיקר שרציתי לספר לך, איך היה נראה יהודי בדור הקודם, ומה עשה כשנתרגשה עליו צרה בלתי צפויה, ואיך כששקע בתפילה שכח את כל מטרת בואו והתלהב כל כולו בצמאה לך נפשי. אך בודאי תרצה לשמוע את ההמשך, איך עזר לו הקב"ה:

ובכן, אשתו של אפרים בראותה את המסור הולך לכיוון ביתם יחד עם המפקח מטעם השלטון, הבינה את מטרת בואם. ועלה בדעתה לפזר בפתח המרתף בו יצרו את היי"ש מין שחת שריחה מזיק ומקלקל יין שרף, אולי זה יועיל שלא יחפשו שם.

כשהגיעו לביתם שאל המפקח את המסור, היכן מייצרים כאן יי"ש, והלה הראה לו מיד על פתח המרתף, אך המפקח בראותו את השחת התמלא כעס והכה את המסור בחזקה, באומרו, התשימי ללעג וקלם, וכי אינך יודע שהשחת מקלקלת את היי"ש, ואיך יתכן שהניחו כאן שחת. המסור בעודו נאנק מכאב המכה ניסה עוד להסביר לו שאין זו אלא תרמית והסוואה, והוא מוכן להוכיח שהערימו עליהם. אך הלה התרגז עוד יותר והוסיף להכותו שנית, באומרו: לא די שלעגת לי פעם אחת אתה עוד מוסיף לשטות בי, ויצא משם המסור בפחי נפש.

אמנם גם זו מדריגה גדולה שרק בני עליה משתמשין בה, אבל כל אחד יכול וצריך לפעול בעצמו שלכל הפחות בעת התפילה יעמוד במצב של 'ועמך לא חפצתי בארץ' איך דאָרף גאַרנישט נאַר דײַ רבוש״ע אַליין, ואין זה מצד מדת חסידות ופרישות, אלא כך פסקו הרמב"ם והשול"ע להלכה (הל' תפילה ד, טז - אר"ח צח, א): כיצד היא הכוונה, **שיפנה לבו מכל המחשבות, ויראה את עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה!** ועוד כתב הרמב"ם (שם פ"ה ה"ד): **ויהיה לבו פנוי למעלה כאילו עומד בשמים...** וכך כתב גם רבינו יונה בברכות (פ"ה כב): על דברי הגמרא ביבמות (קה): המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה, וזלה"ק: כלומר **שיחשוב בלבו כאילו עומד בשמים ויסיר מלבו כל תענוגי העוה"ז וכל הנאות הגוף!**, וכענין שאמרו הקדמונים, כשתרצה לכוון - פשוט גופך מעל נשמתך.

וכל זה איננו שווה לצורך הגדול והנפלא ביותר שהרמב"ם ז"ל מצייר בספרו פרקי ההצלחה (פרק א) את הציור של התפילה בדבקות, וזה לשון קדשו:

"המתפלל יהיה פונה אל השי"ת - עומד על רגליו - מתענג בלבו ובשפתיו - ידיו פרושות - וכלי דיבורו הוגים ומדברים - ויתר חלקיו חרדים ונרעדים - ולא יסיר מהנעים קולות ערבים - מתדבק - מכין עצמו - מתחנן - כורע ומשתחוה - בוכה לפי שהוא לפני מלך גדול ונורא - ותגיע אליו השקיעה והפלצות עד שימצא נפשו בעולם השכליים - נכנעה נפשו הנכבדה והוציאה אותו מן המוחשות" עכלה"ק.

מה נאמר ומה נדבר! הרמב"ם ז"ל לא כתב כאן דבר אחד שלא קיים כן בעצמו, והיה נאה דורש ונאה מקיים... אבער געוואלד! הרי הרמב"ם לא כתב את הדברים הללו רק לעצמו אלא הוא כתב את זה לכל בני דורו ולכל הדורות הבאים אחריו, והרי נראין הדברים שהם בשמים או מעבר לים, ומי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו, מי יעבור לנו את הים ונעשנה, הרי לא ניתנה תורה למלאכי השרת,

ולכאורה אנחנו רחוקים מהם יותר מהמרחק שיש בין שמים לארץ?!

בספר "תולדות אליעזר" מביא בשם זקנו הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע שהקשה: היאך אנו יכולים לדבר דברי קדושה גבוהים ונשגבים בשעה שאין אנו במדרגה זו כלל, ומהי התועלת הבאה לנו משיחות ודיבורים כאלו.

ותירץ שהוא על פי דינא דגמרא וכן איפסק בחו"מ [קמ"ו ס"ד]: דאם נכנס גזלן לתוך שדה חברו ובעל השדה אין בכוחו לגרשו, צריך עכ"פ לעמוד ולמחות פלניא גזלנא הוא דנקט ארעי בגזלנותא, ומחאה זו מהני שלא יוכל הגזלן להחזיק בשדהו.

כמו כן כאן אמר, שהגזלן הוא היצה"ר שמחזיק בנו בעל כרחנו, ואין אנו יכולים לעמוד נגדו כי כשל כח הסבל, אבל זאת נשאר לנו נגדו, לעמוד ולמחות שהוא גזלן ונוקט בנו בגזלנותא, והיינו ע"י שמדברים ד"ת, אף שאין אנו במדרגה זאת כלל וכלל, אבל לזה הדבר מהני. שאנו מראים בעצמנו שרוצים להיות דבקים בקדושה, והוה כמו מחאה בס"א, ועי"ז אין הוא יכול להחזיק בנו בחזקה גמורה.

ברם! כאן אין זה רק בתורת מחאה בלבד, שהרי הציווי 'הבישו אל אברהם אביכם' אינו בגדר מחאה אלא הבטה והבנה כדי ללמוד ממנו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט... ועל כרחך צריך לומר שיש לנו גם איזה שייכות וחיבור עם כל זה, הא כיצד?

הבה ונביטה אל צור מחצבתנו אל אברהם אבינו, שהוא הראשון שהתקין את תורת התפילה, ומתוך תפילתו של אברהם אבינו קבעו חז"ל בגמרא (ברכות ו:): אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו וכו', ואברהם מנא לן דקבע מקום, דכתיב וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה', ואין עמידה אלא תפילה שנאמר (תהלים קו, ל) ויעמוד פנחס ויפלל. ורבינו זי"ע תמה על עצם התפילה של אאע"ה ושואל בלשון קדשו: באמת צריך להבין מה ראה אברהם אבינו ע"ה להתפלל על אנשי סדום אשר התורה העידה (בראשית יג, יג) כי היו רעים וחטאים לה' מאוד, ומנין היה לו העוז לזה? ועוד, מה ראו חז"ל ללמוד את יסוד התפילה דוקא מתפילה על אנשי סדום הרעים והחוטאים? ומזה למד רבינו מהו היסוד והעיקר בכוונת התפילה, וכך מתאר רבינו במאמרו הק' את תפילתו של אברהם אבינו:

אמנם הענין עפ"י המבואר בכתבי האריז"ל (אוצרות חיים שער העיגולים) **כי תכלית בריאת העולם הוא שיתגלו רחמיו וחסדיו של השי"ת ושיהיה נקרא רחום וחנון, כי אם אין מי שיקבל רחמיו איך יקרא רחום, וזהו עיקר רצונו יתברך שיגיעו רחמיו לידי התגלות, וזה היה ענין תפילתו של אברהם עליהם, כי הוא היה כל חפצו ומגמתו שיתגלו רחמיו ית', לזאת עמד להתפלל ולבקש רחמים על רשעים כאלה, יען כי ע"י שיסלח להם השי"ת אף שהם רעים וחטאים יתגלו רחמיו ית' ביתר שאת, והרי זהו מטרת הבריאה, וזהו אומרו בתפילתו (יח, כז) ואנכי עפר ואפר, ופירש רש"י ז"ל על פי המדרש (ב"ר מט, א) כבר הייתי ראוי להיות עפר ע"י המלכים ואפר ע"י נמרוד לולי**

רחמיך, ר"ל גם אנכי בעצמי הייתי ראוי להיות עפר ואפר לולי שנתגלו רחמיך עלי, ע"כ בקשתי שגם עכשיו יהיה התגלות הרחמים, לחוס ולרחם אף על הרשעים האלה, אשר בזה תושלם כוונת הבריאה, וכענין הזה כתב בספורנו וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה', פי' אל המקום אשר לוח שם המלאכים כי שם היתה עליו יד ה' וזה כי חשב עליהם רחמים אחרי שלא מצא להם זכות בדין.

ומכאן לומד ומלמד הוראה לכל אחד ואחד בתורת התפילה:

ותפילתו זו של אאע"ה הועילה לדורות הבאים, להורות להם דרך תפילה, שיתפללו אך ורק למען כבודו ורצונו ית"ש, כי זהו כבודו שיחוס וירחם על הכלל הישראלי אשר בזה יתגלו רחמיו ותתקיים מטרת הבריאה כרצונו, ולכן מצינו בגמ' (ברכות כו:) אשר דוקא מפסוק זה למדו שאברהם תיקן תפילת שחרית, כי זהו יסוד התפילה, לבקש רחמים אפילו על רשעים כאנשי סדום שאין להם זכות בדין, וכל שכן על אחינו בני ישראל, ותפילה כזאת על אחינו בני ישראל זכאית היא שתתקבל. ואפשר כי זהו ג"כ ענין דברי האר"י ז"ל (שער הכוונות דרושי ברכת השחר) שקודם התפילה יש לקבל על עצמו מצות ואהבת לרעך כמוך, כי מכח אהבתו את חבירו יתעורר להתפלל למען חבירו כדי שיתגלו רחמיו ית"ש, וזהו עיקר יסוד התפילה.

כלומר, עיקר יסוד התפילה איז נישט זיך - לא על עצמך כלל, אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש - כל המציאות של 'אני' צריך להיות אז בטל ומבוטל בתכלית הביטול, וכל מחשבתו ודביקתו צריך להיות אך ורק ב'ראש' - על ראשי שכנית א-ל, מלך מלכי המלכים הקב"ה... ואין הכוונה בזה לומר שאין להתפלל ולבקש על צרכיו וצרכי אנשי ביתו ועל כל צרכי עמך ישראל, הם מלהזכיר! כל מי שאינו מתפלל הרי זו מדת אכזריות, או קהות חושים, או ייאוש שלא מדעת וכו'... ואדרבה בעת צרה לכו"ע התפילה אז היא חיוב מדאורייתא, אלא שהכוונה בתפילה צריכה להיות אך ורק למען כבודו ורצונו ית"ש, כי זהו כבודו שיחוס וירחם על הכלל הישראלי אשר בזה יתגלו רחמיו ותתקיים מטרת הבריאה כרצונו... וזהו עיקר יסוד התפילה! ומהיכן ניקח את הכח למדרגה זו? מאברהם אבינו שהרי הוא היה כל חפצו ומגמתו שיתגלו רחמיו ית"ש... והרי זהו מטרת הבריאה...

הרה"ק בעל ה'אמרי חיים' מויזניץ זי"ע בהגיעו פעם לאמריית הסליחות במוצאי מנוחה, נעמד בפתח ההיכל כשירו אוחזת במזוזה, ואמר בלב נשבר ונדכה אשר נמס כל לב שומעם:

רבוש"ע, אם כבר היה בעולם חוטא ופושע כמוני, וברוב רחמיך וחסדיך סלחת לו והתרצית עמו, אם כן תעשה גם עמדי חסד ותכפר לי על כל עוונותי, ואם עוד לא היה בעולם חוטא ופושע כמוני, הרי יש לך עתה את ההזדמנות להראות לכל באי עולם כי אתה כל יכול, ובידך לסלוח אף לחוטא ופושע גדול כמוני! ויהיה בזה קידוש וכבוד לשמך הגדול... וכל העם אשר עמדו סביבו ושמעו את

כל הדברים געו בבכיה נוראה, הם כבר לא היו צריכים לומר סליחות...

והיינו מה שאומר רבינו על תפילתו של אאע"ה על אנשי סדום: **לזאת עמד להתפלל ולבקש רחמים על רשעים כאלה, יען כי ע"י שיסלח להם השי"ת אף שהם רעים וחטאים יתגלו רחמיו ית' ביתר שאת!!!**

על פי דרכו יש להבין עוד דבר פלא, כי מצד אחד עומד אברהם אבינו בהכנעה וענוה למעלה מכל השגה, ואינו מפסיק לרגע להזכיר כי 'אנכי עפר ואפר' איך בין גארנישט מיט נישט! ומצד שני הוא מדבר בעוז ותעצומות ודורש בכל תוקף לבטל את הגזירה על סדום, 'חַלְלָה לָךְ מַעֲשֵׂת פִּדְבֵּר הַזֶּה לְהַמִּית צַדִּיק עִם רָשָׁע וְהָיָה כְּצַדִּיק פֶּרֶשַׁע חַלְלָה לָךְ הַשֹּׁפֵט פֶּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט' וכי זה הוא שפת ולשון של מי שהוא עפר ואפר אתמהה!?

לדברי רבינו הביאור בזה פשוט ביותר, כלפי עצמו הוא באמת עפר ואפר, אבל גם מי שהוא עפר ואפר חייב בכבוד שמים, ואין זה פוטר אותו כלל מלבקש רחמים שיתגלו רחמיו וחסדיו ית' על כל העולם כולו, ואדרבה, ככל שהאדם נכנע ושפל יותר כך הוא מרגיש יותר את הצורך להתפלל על אחרים ואפילו על רשעים למען כבודו ית"ש, כדי שיתגלו רחמיו וחסדיו, כפי שמבאר רבינו בהמשך דבריו, בלשון קדשו:

אכן תפילה כזאת שמתפלל על חבריו ומבקש רחמים אף על רשעי ישראל, איננה באה אלא ע"י מדת הענוה, כי אלמלא כן ודאי לא היה עולה בלבו לחשוב על חבריו כלל, ובפרט לא על רשע וחוטא, וכמו כן תפילתו של אברהם אבינו ע"ה על אנשי רשע כאנשי סדום, ודאי לא היתה אלא מכח ענוותנותו והכנעתו שהיה ראוי בעיני עצמו להיות עפר ואפר. וזהו שאמרו חז"ל 'כל הקובע מקום לתפילתו אלקי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו, דכיון שהוא קובע מקום לתפילתו היינו שמתפלל רק למען רצון המקום ב"ה, שיתגלו רחמיו וחסדיו כרצונו ית', ולכן מתפלל על חבריו, אזי אלקי אברהם בעזרו, דתפילה כזו נענית, וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד, כי בוודאי כל זה בא לו מצד ענוותנותו, אשר מכח זה חושב על חבריו ודואג עבורו אף אם אין לו שום זכות בדין, שזהו אמתת ענין קביעות מקום לתפילה.

מעתה ישאל השואל: וכי מי הוא פתי לחשוב ולהאמין שיכול לבוא למדרגה של אברהם אבינו?! על זה אמר בקדשו הרבי רבי בונם מפשיסחא זי"ע שחייב אדם לומר מתי יגיעו - חאטש א נגיעה! ואולי יש לפרש שנתכוון בעומק כוונתו למה שכתב בזה הרה"ק הקדושת לוי זי"ע (וירא ד"ה וו' (אמר):

הנה כל העבדות של אברהם שעשה ועבד את השם באהבה ובשכל גדול, הכל היה מעט בעיניו ולא היה נחשבים לו נגד טובות השם והנסים שנעשה עמו, ולכן לא היה די

בעיניו, ואמר בלבו אף אם אתקן את עצמי בכל מיני עשיות ועובדות טובות מה אני. בגלל כן התיישב את עצמו שאין זה מספיק מה שאני לבדי מקיים את המצוות בשכל גדול, רק הכניס עוד כוונה אחרת במחשבתו כשהיה מקיים איזה מצוה, לעשותו בשם כל ישראל, דהנה כל ישראל היו כלולים במחשבתו ובמוחו של אברהם, כי הבן הוא גנוז בכח האב, והנה במוחו של אברהם היה שורש וכלל מכל כנסת ישראל וזרע אברהם הבאים אחריו בל דור ודור עד עקבתא דמשיחא, ואם כן כשעשה איזה מצוה עשה עם כל הכוחות שלו ועם כל הענפים העתידיים להתפשט ממנו.

אם כן הגיע מזה שני טובות לבניו, א'. כיון שהוא קיים כל המצוות וכל מצות דרבנן והדקדוקי מצוות ואפילו עירובי תבשילין, א"כ כשעשה בשם כל ישראל היה עבודה רבים אשר כל אחד מישראל קיים כל התרי"ג מצוות בכח. ב. ועוד נצמח טובה מזה העבדות, שעשה דרך סלולה לזרעו אחריו שיוכלו להשיג שכליות המצוות ולקיים אותם, מחמת שכבר קיימו אותם פעם אחת בכח בצוותא עם אברהם אבינו, אשר בקל כל אחד מישראל יכול להוציא הדבר מכח אל הפועל ולקיים המצוה בפועל ממש, כיון שהשער הוא פתוח מימות אברהם.

ובזה יש ליישב פ' מה שאמרו חז"ל: חייב כל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב, דלכאורה הוא תמוה האיך יכול כל אדם לבוא למדריגה והשגה של אברהם שהוא מרכב' לימין חסדו ית'? אבל באמת אין הכוונה להגיע למעש' אברהם' עצמו, רק למעשיו של אותו אדם עצמו כשהי' בשורש של אברהם כיון דכל אחד עשה כבר כל המצוות בכוחו של אברהם, וא"כ אינו צריך רק לשוב לשורשו ולכוחו של אברהם, ולהוציא הדבר מכח אל הפועל, ואז יוכל להשיג זה הבחינה של עשיה כמו שהיה בכוחו של אברהם, וזה שאמר 'למעשי אברהם' ר"ל כמו"ש לעיל כשהיה העשיה בכוחו של אברהם, עכלה"ק.

מעתה נתיישבו כל התמיהות, ברוך השם שכבר זכינו להיות עם אברהם אבינו ולראות את עבודת הקודש שלו, ולא רק לראות אלא אף גם לעשות עמו את כל מה שעשה, ובכל מה שעשה הציב ציונים וסימנים שבמעט עבודה של תפילה בדקויות אמת יכול כל אחד לנגוע ולהתחבר למעשיו שכבר עשה עם אברהם אבינו, וכדברי הקדול"ז זי"ע שהשער פתוח, צריך רק להתרומם ולהיכנס לשם שיעור שני פתחים, פתח אחד לצאת מהבלי עולם הזה וכל שגינותיו, ופתח השני להיכנס בהיכלא דמלכא למיתב בצילא דמהימנותא בצילא דקוב"ה...

וכן עשה אברהם אבינו בלכתו לעקידה, שלאחר שלושה ימים של הליכה ברציפות ראה שהולכים והולכים, ולא מגיעים לשום מקום, או אז הגביה אברהם את עיניו, וירא את המקום מרחוק - שעדיין המקום ההוא של הר ה' רחוק ואינו בר השגה (זוה"ק), וכשחשב בדעתו, מה זה ועל מה זה, שהוא עדיין רחוק כל כך, והקב"ה גילה לו שצריך שני פתחים, בפתח הראשון צריך לצאת מחומרות העולם הזה, ורק אז אפשר להתקדם לפתח השני, מיד: **'וַיֹּאמֶר אֲבִרָהָם אֵל נַעֲרָיו שְׁבוּ**

לָכֶם פֶּה עִם הַחֲמֹר וְאֵנִי וְהַנֶּעֱרַר יִלְכֶּה עַד פֶּה' השארו אתם במקומכם עם כל החומריות שלכם, ורק אז אוכל להתעלות לפתח השני ולעלות בהר ה'.

מי ראה את אברהם יוצא ואינו יוצא עמו - מי שרואה איך אברהם אבינו לא יכול לעלות להר ה' כאשר החמור ועם הדומה לחמור דבוקים אליו, והוא חייב להתנתק מהם ומכל כיוצא בהם, מבין לבד שאם הוא רוצה לנגוע במעשיו שעשה אז בצוותא חדא עם אברהם אבינו אזי צריך להשכים בבוקר לעבודת הבורא, ולבקוע עצי עולה - בהכנה דרבה של לימוד גפ"ת וספרים הקדושים, ולהשאיר את החמור שלו - את כל חומריות העולם הגלום בפלאפונים וכל כיו"ב הדומה לחמור מבחוץ, ולהיכנס כל כולו לפנים בדבקות וערבות ונעימות מתיקות העבודה, ולהתעלות בסולם העולה בית קל שלב אחר שלב כפי הציור הנפלא שהבאנו לעיל מהרמב"ם ז"ל.

ועקידת יצחק לזרעו 'היום' ברחמים תזכור.

אף כי אמת ונכון הדבר שזהו מהעבודות הקשות שבמקדש, אבל התורה הקדושה היא נצחית, וזהו נסיון העקידה של כל אחד ואחד בזמננו, כפי אשר דיבר בקדשו הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, דברים העומדים ברומו של עולם בדבר הנסיונות שעובר כל אחד מישראל בלי יוצא מן הכלל, ואת דבריו הקדושים מביא תלמידו הגדול והקדוש בעל 'אור לשמים' מאפסא זי"ע (פרשת חקת ד"ה עלי באר):

...שמעתי מכ"ק אדמו"ר מוהר"י מלובלין זצוק"ל פירוש על 'והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו' (בראשית כב, יג). והנה איל אחר - ר"ל חוץ מעקידת יצחק יש עוד עקידה, והוא מי ש'נאחז בסבך' - האדם אשר הוא מסובך בתאוות רעות ומדות רעות ח"ו ומשרש נפשו מזה, ג"כ נקרא בחינת עקידה, וזה 'בקרניו' לשון כי קרן אור פניו, שתהל אורו עד כסא כבודו ית"ש!!!

השפת אמת זי"ע כותב במאמריו לראש השנה (תרל"ז ד"ה במדרש וע"ע פרשת וירא תרל"ה ד"ה עתה) בעומק ענין הנסיון: כל נסיון הוא נס הנעשה על ידי האדם, שהוא אות על זה האדם שיש בו התדבקות בשורש העליון למעלה מהטבע, ולכן בני ישראל מוכנים אל הנסים...

יסוד דברי השפת אמת הם בהררי קודש בעמקי תורת המהר"ל בכמה מקומות, וזה לשונו בספרו 'דרך החיים' (אבות פרק ה משנה ג) ובתוך דברי המהר"ל אנו מוצאים את ההשוואה של כל אחד בנסיונו עם הנסיון של עקידת יצחק, וכך הם דבריו:

"כל לשון 'נסיון' מלשון 'נס' [שפירושה אות ומופת] שכשם שהנס הוא בלתי טבעי, כך הנסיון הוא בלתי טבעי, כי אם אין המנוסה נוהג שלא בטבע, אינו יכול לעמוד בנסיון, כמו בעקידת יצחק שאין הטבע נותן שישחוט האדם את בנו, וכן כל שאר נסיונות, ולפי שהאבות אינם אנשים טבעיים כמו שאר אנשים, ואם היו נוהגים בדרך הטבע לא היו ראויים לאותה מדריגה עליונה, ואברהם

אבינו שהוא התחלה לאבות, והוא יותר מיוחד מכל האבות... היה צריך ביותר שיהיה הנהגתו מעל הטבע..."

גיוואלדיג! גיוואלדיג! לפי כל הדברים הללו, הרי מי שנלחם עם יצרו ומשתדל להתגבר על תאוותיו, לקדש עצמו במותר לו, להתגבר כארי בשכבו ובקומו, להיות ירא שמים בסתר ובגלוי, להעביר על מדותיו שלא לכעוס ולהקפיד ולנטור שנאה - על כל מי שהכעיס והקניט אותו, על מי שגרם לו צער והפסד ממון וכיו"ב, כל אלו וכיוצא בהם הם נסיונות שעוברים על כל אדם מדי יום ביומו עשרות ומאות פעמים! ולא לפים ורבבות בכל ימי חייו, וכאשר על הכל הוא יוצא בברכת "שהכל נהיה בדברו!", ומתחזק בתוקף אמונה שלמה ותמימה, שהבורא יתברך שמו בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים... הרי זה בבחינת עקידת יצחק של אברהם אבינו! ונחשב לאיש מופת! ואורו מבהיק ומאיר עד כסא הכבוד! וכל אחד מאלו הדברים מעלים ומקרבים אותו יותר ויותר אל דבקות הבורא ית"ש!... היש לך חיך מתוק מזה?! ויתכן שעל זה אנו מבקשים בראש השנה: ועקידת יצחק לזרעו 'היום' ברחמים תזכור, שתזכור לנו את העקידה שכל אחד ואחד מאתנו עוקד למענך 'היום' מכוחו של אותו זקן אברהם אבינו ע"ה.

זאת ועוד אחרת! הקב"ה אינו מוותר על שום אחד מבניו, הוא רוצה בקרבנם ובדבקתם עמו, במוקדם או במאוחר כל אחד ואחד מגיע לשלב של תפילה בדבקות, בטוב או במוטב, או שמתעורר בעצמו לעבודה זו, או שיעוררו אותו מן השמים באופנים שונים ומשונים רח"ל, טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, והחכם עיניו בראשו - שיעורר מעצמו את מוחו וראשו, ויבקש עצה נאמנה מפי סופרים וספרים איך להתעלות ולהתקרב בדבקות הבוית"ש, מתוך ראיית פני ה' - בבחינת 'פנים בפנים' ואל ימתין עד שיעוררוהו ח"ו מאחוריו! על ידי סיבות לא טובות ח"ו שיכריחוהו לרוץ לה' להתפלל אליו בדבקות, אף שגם זה טוב וראוי, אבל אינו דומה שמיעה לראיה...

התעוררות לקריאת פרשת וירא וסגולותיה

פרשת וירא היא חלק ממאכל ופרנסת האמונה והבטחון, החיזוק והשמחה, שאנו זוכים לקבל מתוקף הקריאה המעוררת את הזמן, קודם שניגשים לעיין באחת מהנקודות של פרשת וירא, צריך לדעת את יקרת ערך המעלה המיוחדת שיש בשבת זו – פרשת וירא, והוא מה שגילה לנו כ"ק מרן רבינו מאורן של ישראל הישמח ישראל זי"ע (פ' וירא סוף אות י') בסגולת הפרשה, שהיא גם הפרשה הנקראת בראש השנה, כי פרשה זו יש בה כח סגולי להמתקת הדינים! ועל זה כותב רבינו בלשונו הטהור והקדוש:

”כן גם היום הקריאה מעורר הזמן, והקריאה היא המתקת הדינים אפי' ביום הדין, ומהפך הדינים לרחמים, והזמן שרבים מבני ישראל צריכים רחמים רבים בגילוי, שלא יתנכרו ולא יתרחקו מאור פני מלך חיים, נוכל להמשיך עליהם בהקריאה חסדים מגולין בזכות אאע"ה שכל החסד מתגלגלין על ידו. אמן”

וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה

עוד איתא בישמח ישראל (ליקוטים) שמשו רבינו ראה את שפל מצבם של ישראל בעומק הגלות במצרים, וביקש לעורר עליהם זכות אבות, וידוע שכאשר מזכירים את שמות הצדיקים בכלל ואת שמות האבות הקדושים בפרט, הרי זה מעורר זכויות רבות, כמו שאנו אומרים בתפילת שמו"ע, וזוכר חסדי אבות – היינו שכאשר מזכירים את החסדים שעשו האבות, הרי זה מעורר הזכות להביא גואל לבני בניהם, אבל משה רבינו לגודל ענוותנותו לא האמין בעצמו שאם הוא יזכיר את חסדי אבות יתעורר זכויות על ישראל עי"ז. לכן עלה בלבו עצה טובה, למסור את נפשו לטובתן של ישראל, על ידי שיעשה איזה מעשה, שהקב"ה יתרעם עליו ויכחו על שאינו מתנהג בדרכי האבות אברהם יצחק ויעקב, וממילא כאשר הקב"ה זוכר את שמם בודאי שעי"ז יהיה מביא גואל לבני בניהם...

נמצא לפי זה כי בשבתות אלו שאנו קוראים את שמות האבות מתוך הספר תורה, הרי שבזה אנו מעוררים למעלה את זכותם להביא גואלה לכל ישראל – גאולה הפרטית וגאולה הכללית, בגלל אבות תושבי בנים ותביא גאולה לבני בניהם בב"א. וכמאמר מוהר"ן מלעכוביץ זי"ע: ”די וואך ווי די וואך, האטש שבת זאל זיין שבת דיג”, ושבת לאו איהו יומא דגופא כלל אלא יומא דנשמתא (זח"ב רה.).

נתת ליראיך נס להתנוסס

אמרו חז"ל (שמו"ר לא, ג) ”אשרי אדם שהוא עומד בנסינו, שאין בריה שאין הקב"ה מנסה

אותה! מיום שהאדם עומד על דעתו הקב"ה מעמיד אותו יום בנסיון אחר נסיון בגוף ורוח ונפש, בסתר ובגלוי, הן בענינים שבין אדם למקום, והן בענינים שבין אדם לחברו, הנסיונות מתחילים בדברים קלים ופשוטים, וככל שהאדם הולך ומתבגר, כך הולכים וגדלים אתו גם נסיונות החיים, כמאמר חז"ל (סוכה נב.) כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו. וצריך לזכור ולשנן תמיד כי **עצם הנסיונות הם בבחינת 'עקידת יצחק'**, וכל עמידה בנסיון היא רק על ידי התגברות למעלה מדרך הטבע... וכל נסיון הוא נס ומופת על האדם שהוא למעלה מדרך הטבע - ויש בו דבקות בשורש העליון!...

ואת הכוחות לעמוד בנסיונות אלו באמונת הבוב"ה ובדבקות אנו שואבים בפרשיות אלו בכלל ומפרשת וירא בפרט - פרשת העקידה, שהוא אבן פינה ויסוד לכל הנסיונות שצריך כל אחד לעבור, ברוב הצלחה בס"ד, אל תיראו ואל תערצו כי בידכם נתתי אותם - חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה'...

גוט שבת גוט שבת

א פריילעכע און לעכטיגע לוסטיגע שבת, און גוטע געבענטשט קינדער
בזכות דער הייליגער שבת וירא.

שבת שלום ומבורך.

שבת של אור מופלא רום מעלה בתפילה של בקביעות מקום.

שבת של התעוררות זכויות 'ועקידת יצחק לזרעו' היום' ברחמים תזכור'.

שבת של גילוי עינים להביט נפלאות מתורתו והנהגתו של אברהם אבינו ולדבקה בו.

שבת של התעוררות זכות אבות להושיע בנים ולהביא גאולה לבני בניהם למען שמו באהבה בב"א.

לעילוי נשמות

זקני הרה"ח ר' מאיר דב"ר שמעון יצחק ז"ל רבניצר

נלב"ע י"א אדר

א"מ הרה"ח ר' בנימין ב"ר מאיר דב"ל רבניצר

נלב"ע ז' תשרי תשפ"א

א"מ האה"ח מרת בריינדל ב"ר אברהם ז"ל רבניצר

נלב"ע ב' ג' כסלו תשנ"ה

מו"ח הרה"ח ר' נתן נטע ב"ר שמעיה ז"ל שושיצקי

נלב"ע ט"ו מרחשון תשס"א

תנצ.ב.ה.

